Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ВЕРЕСНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 2, 1982 No. 166. VOL. LXXXIX.

УКРАЇНСЬКІ ВЛАДИКИ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В ІНСТАЛЯЦІЇ НОВОГО АРХИЄПИСКОПА В ЧИКАҐО

Чикаґо, Ілл. — В середу, 25-го серпня ц.р., в присутності Апостольського делеґата архиєпископа Піо Ляґі, 10 кандидатів, 25 архиєпископів та 139 єпископів з усієї Америки, в соборі св. Імени була відслужена Архиєрейська Божественна Літургія, яку співслужили українські Владики, в рамках якої був уведений на престіл чикаґської Архидієцезії уродженець Колюмбії, Південна Каролайна, син італійських еміґрантів і донедавно голова римо-католицької Дієцезії у Синсинаті, Огайо, архиєпископ Джозеф Люїс Бернардин.

У цих урочистостях, як інформує щоденник „Америка" у числі з 27-го серпня ц.р. взяли участь українські Владики — Митрополит Стефан, Стемфордський, Владика Василь, єпископ Епархії св. Миколая Інокентій, єпископ-помічник Роберт, Владика Української Православної Церкви Архиєпископ Константин, Владики Рутенсько-Візантійської церкви, Митрополит Стефан Коцішко і Владика Михайло Дудик та Владики протестантських церков.

Про ці церемонії широко писала місцева преса і на телевізії були показані картини церемонії введення на престіл, а одна газета заявила у заголовку що „Чикаґо пережило історичний день і день надій".

Нововведений на престіл Чикаґської Архидієцезії 54-літній архиєпископ Джозеф Бернардин, відомий із прихильного ставлення до українців, прибув до Чикаґо в неділю, 22-го серпня ц.р. На летовищі привітала його посадниця міста Джейн Бирн, яка поцілувала єпископський перстень. Згідно з ухвалою Міської ради Дж. Бирн проголосила в Чикаґо „Тиждень архиєпископа Бернардина", а Міська рада влаштувала для 7-го архиєпископа Чикаґо, який змінив недавно померлого кардинала Джана Коді, спеціяльне прийняття у будинку Міської управи. Участь у врочистостях брало майже все населення Чикаґо, архидієцезія якої нараховує 2,347,138 вірних у 444 парафіях, в тому парафіях поляків, словаків, хорватів, а також голляндців, італійців, угорців, литовців, які зберігають свої власні релігійні та національні традиції.

Прибувши до Чикаґо, архиєпископ Бернардин негайно відвідав собор св. Імени та відбув зустрічі з священиками, з яких понад 2,500 запросив на офіційну церемонію заприсяження, що відбулася у вівторок, 24-го серпня ц.р.

Церемонії у середу почались прийняттям, участь у якому взяли наші Владики, які мали нагоду не тільки зустрітись з новим архиєпископом Чикаґо, але і Апостольським делеґатом архиєпископом Піо Ляґі.

У своїх проповідях у вівторок та середу архиєпископ Бернардин заявив, що він повністю віддає себе на службу Церкви і вірних та буде прислухатися до їхніх думок і сподівається, що всі священики будуть з ним

(Закінчення на стор. 4)

АРАФАТ ВИЇХАВ, АЛЕ ЛИВАНОВІ ГРОЗИТЬ НОВА ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

Бейрут. — Яссір Арафат, голова Палестинської Визвольної Організації, який став міжнародною фіґурою як організатор цілої підпільно-революційної армії, яка шарпала Ізраїль і раз-у-раз переводила терористичні акти по всьому світі, — Арафат, що його маніфестаційно вітала Генеральна Асамблея ОН і якого недавно гостював у себе австрійський канцлер Бруно Крейскі, остаточно виїхав із столиці Ливану Бейруту. У свойому прощальному слові він таврував арабські країни, які не поспішили з допомогою його бійцям, які боролися проти куди сильнішої ізраїльської збройноє сили, і відгрожувався „пімстою" супроти Ізраїля та продовжуванням боротьби за встановлення палестинської держави. Безпосередньо з Бейруту Арафат поїхав до Греції, де новий прем'єр, Андреас Пападреу, сприяв терористичній акції палестинців проти Ізраїля. Гадають, що новою квартирою Арафата стане якась місцевість в Тунезії. Це вже втретє Арафат мусить зміняти осідок своєї діяльности, бо поки він поселився в Ливані — прогнав його з Йорданії король Гуссейн, який не дозволив на будування в тій країні палестинської держави в державі. З Ливану виїхало вже дальших 588 палестинців та 1,500 сирійських вояків, які повинні були завести в Ливані громадянський мир, а замість того сприяли палестинським випадам проти Ізраїля. В Ізраїлі бояться, що важка зброя, яку однаково палестинці, як і сирійці дістали були від Москви, дістанеться лівій комунізуючій ливанській організації Мурабіґун, яка відгорожується, що вона займе у Західньому Бейруті місце, залишене палестинцями. Ливанська державна армія буцім-то буде цьому противитися — це погрожує вибухом нової громадянської війни в Ливані, яка терпіла від анахронічної ворожнечі між тамошніми християнами й мусульманами, що створили були власні „міліції".

Ізраїль буцім-то не буде втручатися до тієї внутрішньої справи Ливану, але це буде новий клопіт для американського дипломата Филипа Габіба, який має перед собою місію — довести до відкликання з Ливану однаково ізраїльських, як сирійських військ, та завести спокій у Ливані, поруйнованому не тільки зовнішнім ворогом, але й власними земляками у братовбивчій боротьбі.

Відновлено слідство у справі Р.Донована

Вашінгтон. — У минулий понеділок, 30-го серпня спеціяльний прокуратор Леон Сілвермен переслухав знову секретаря Департаменту праці Реймонда Донована впродовж двох годин, дармащо він, Сілверман, проголосив був 28 червня ц.р., що нема будь-яких переконливих доказів, що Донован, як колишній голова однієї робітничої спілки і співвласник будівельної компанії, мав зв'язки з підземним злочинним світом. Президент Реґен привітав був ту заяву Сілвермена, заявивши, що він завжди мав довір'я до Донована.

Тепер слідство відновлено у зв'язку з убивством вже другого свідка, що його покликала була прокуратура на розправу проти махінацій членами підземного злочинного світу. Виявилися буцім-то якісь нові познаки, що обтяжують Донована. Сам він рішуче заперечує, наче б будь-коли мав будь-який зв'язок із злочинною мафією, але перед названим спеціяльним прокуратором зізнавав у товаристві аж двох своїх адвокатів. Газети називають різні прізвища ніби відомих „родин", що панують над підземним американським злочинним світом: це дуже складні інтриґи, де жадоба гроша сплітається з хабарництвом, шантажем, штудерно передуманими обманами та й скритовбивством. Одним із таких обманів, який пахне скандалом, це видурманення від Ню Йорку (його міської управи) півмільйона долярів за сміття, скинене міським Санітарним департаментом на ґрунт, що є власністю міста.

ДЕМОНСТРАЦІЯМИ І ВИЯВАМИ ОБУРЕННЯ ВІДЗНАЧИЛИ ПОЛЯКИ ДВОРІЧЧЯ „СОЛІДАРНОСТИ"

Варшава, Польща. — Масовими демонстраціями у великих містах, зокрема у Варшаві, Вроцлаві, Новій Гуті, Ґданьску, Кракові та інших, та різними іншими виявами обурення, польський нарід відзначив другу річницю з дня створення вільної профспілки „Солідарність", першої дійсно незалежної від уряду і компартії профспілки в комуністичному бльоці.

Очевидно, уряд прем'єр-міністра Войцєха Ярузельского, а взглядно Військова рада національного спасіння, відповідно підготовившись до протиакцій, завдала демонстрантам чимало ударів. Згідно з інформаціями західніх кореспондентів у демонстраціях загинули від куль військовиків два поляки, півтора десятка було поранені, а багатьох демонстрантів мусіли перевести до шпиталів з поламаними костьми та іншими ранами, завданими поліцією при допомозі палиць. В загальному, — кажуть спостерігачі, — військовики і поліція намагалися стояти збоку і тільки у крайньому випадку, чи порушенні втручалися до демонстрантів.

Пресове аґентство Ассошієйтед Пресс інформує, що у Варшаві принаймні 10,000 поляків взяли участь у демонстрації. Демонстранти несли прапори, портрети Лєха Валєнси, звільнення якого вони голосно домагалися, транспаранти і великі написи „Солідарність". У Вроцлаві і Новій Гуті маніфестація була дуже багатолюдна, може, найбільша від часу великого страйку, який там відбувався в серпні 1980 року.

Демонстрації, як відомо, відбулись на заклик тих керівників „Солідарности", які нібито перебувають на волі, але скриваються перед владою. Спочатку були сумніви, чи в обличчі погроз Військової ради і самого В.Ярузельского, польський нарід відважиться виступити проти все ще існуючих воєнних законів, на які залюбки покликуються польські лідери при кожній нагоді, щоб застрашувати поляків репресіями. Велике число демонстантів, однак, доказує, що „Солідарність" все ще користується популярністю серед польського народу.

Урядові польські джерела кажуть, що демонстрації були численно менші і це вказує, мовляв, що все більше й більше поляків відвертається від „Солідарности". Рівночасно польська телевізія передала у вечірніх новинках, що ті, які організували демонстрації, будуть відповідати перед судами пізніше. Безпосередніх керівників демонстрацій поліція виарештовувала на місці і таких арештованих є декілька сотень.

Що ділося в інших, зокрема менших місцевостях і на далекій провінції, ніхто покищо не знає, бо уряд перетяв всякі телефонічні зв'язки з провінційними місцевостями і не дав можливости закордонним кореспондентам і агентствам зібрати інформацій.

Підтримуючи своїх земляків в краю, сотні поляків демонстрували у вівторок, 31-го серпня, під польським консулятом у Ню Йорку. Демонстрації підтримки відбулись також в інших більших місцевостях ЗСА.

Ще один підсовєтський азієць вибрав свободу

Бразилія, Бразилия. — В столиці цієї Південно-американської країни, в п'ятницю, 27-го серпня, попросив азилю в З'єднаних Стейтах Америки совєтський делеґат на Міжнародну конвенцію політичних наук, що якраз тут відбувалася, науковець Севім Ґерайбеков, 32-річний громадянин з ССР середньо-азійського походження. Цей новий втікач з СССР зник був два тижні перед тим, як про нього і його бажання залишитися на Заході офіційно оголосило бразилійське міністерство закордонних справ. Він скористався втечею, коли відвідував великий „купівельний пасаж" Копакабана в місті.

Повідомляючи про його втечу, міністерство сказало, що він вже не перебуває на бразилійській території, але чи дасть Америка йому право азилю, теж невідомо. Як у таких випадках буває, совєтські чинники і прихильна їм західня преса, щоб допомогти совєтам дістати такого втікача назад у свої руки, „лякає" Захід, що він агент подвійний, який працював „на два боки". Це оскарження справді може бути правдиве, але і дуже можливо, що воно вигадане, щоб „каламутити воду", і в ній „ловити свою рибку", на що дуже спритні совєтські органи нагляду за тим, що ніхто не видістався поза залізну заслону, аж поки сама влада не вирішить, кого „видворити".

СТАНОВИЩЕ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ ОДВУ ДО СТВОРЕННЯ КООРДИНАЦІЙНОГО ГРОМАДСЬКОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ

З огляду на те, що скріплення сили української громади в Америці, зміцнення її впливу в різних ділянках життя американської спільноти, посилення допомоги українському народові в його змаганнях до державної суверенности можна найкраще осягнути спільними зусиллями та координацією дії цілої української громади в Америці — Організації Державного Відродження України понад 50 років своєю багатогранною діяльністю сприяла скріпленню ідеї національної єдности та стала членом-основоположником УККА.

Представники ОДВУ як в місцевих відділах УККА, так і в централі, все і завжди змагалися за повну репрезентацію всіх українських організацій і установ у керівних органах УККА.

Як відомо, підготовка і переведення XIII Конґресу УККА пішли по лінії нарушення засади належного представництва всіх українських організацій в керівних органах УККА, а на те місце вибрав лише чотирьох членів Екзекутиви УККА, в тому трьох членів одного політичного середовища.

Делеґації Українського Народного Союзу, Українського Братського Союзу та багатьох інших організацій і установ покинули залю нарад XIII Конґресу УККА, уважають його нелеґальним, і оформились у Комітет за Правопорядок в УККА.

ОДВУ солідаризувалася з тими організаціями і активно включилась у працю Комітету за Правопорядок в УККА. Згаданий Коміет під проводом д-ра І.Флиса, опісля І.Олексина, а тепер д-ра Б.Шебунчака робив багато зусиль для полагодження кризи в УККА, але всі ці зусилля не дали позитивних вислідів.

Не знайшли зрозуміння в теперішніх керівників УККА апелі Проводів Українських Церков і СКВУ знайти здоровий компроміс. Замість того Екзекутива УККА під проводом проф. Л.Добрянського і І.Білинського пішла на розбивання української громади в терені, забороняючи багатьом відділам УККА стати в обороні громадського правопорядку. Пороблено спроби внутрі деяких організацій захопити керівництво і підчинити їх диктатові аранжерів XIII Конґресу УККА. Пресові атаки на церковних і громадських провідників, які не скапітулювали перед теперішньою екзекутивою УККА, вияснили громаді дійсні заміри тієї групи, і тому не дивно, що широка українська громада засудила такі методи їхньої дії і довела, що вона бажає свободи громадської думки та співпраці всіх сил, а не диктатури однієї групи.

У відповідь на той нездоровий стан проводи двох найбільших українських установ в Америці — Укрїнський Народний Союз і Український Братський Союз — звернулись із публічним апелем про необхідність оформлення на терені Америки Координаційного центру українських установ і організацій, бо УККА перестав бути централею українців Америки.

Мимо нашого глибокого переконання, що для добра української спільноти в Америці і для успішного виконання тих завдань, які є перед громадою, було б найкраще мати єдину центральну репрезентацію, сперту на засади повної репрезентації всіх українців та респектування громадського правопорядку, Центральна Управа ОДВУ доводить до відома членства і цілої української громади слідуюче:

1. Тому, що всі намагання поладнати кризу, яка заіснувала на XIII Конґресі Українського Конґресового Комітету Америки не мали успіху через брак доброї волі теперішнього керівництва УККА,

2. Тому, що теперішній УККА перестав бути централею українців Америки і не може репрезентувати українську громаду ані перед американським урядом, ані на форумі СКВУ, —

3. Центральна Управа ОДВУ піддержує ініціятиву УНС, УБС та Комітету за Правопорядок в УККА в справі оформлення координаційної надбудови українців Америки і активно включається в підготовчу працю для реалізації того задуму;

4. ЦУ ОДВУ уважає, що основним завданням цієї громадської надбудови повинні бути: активізація широкого українського загалу в Америці, включення в діяльність представників молодшого покоління, затіснення співпраці із Українськими Церквами, науковими, культурними, професійними, господарсько-економічними установами, а не боротьба з теперішніми керівниками УККА

5. ЦУ ОДВУ уважає, що ініціятори того задуму повинні просити проводи Українських Церков, жіночих, молодечих, комбатантських, наукових, професійних, господарсько-кооперативних установ, а головно українську пресу, доложити зусиль, щоб оформлення Координаційної громадської установи в Америці довело до закінчення існуючої кризи і забезпечило, що вона в майбутньому не повториться.

6. Апелюємо до президента СКВУ мґр-а І.Базарка, згідно з рішенням Президії Секретаріяту СКВУ, зайняти становище до існуючої кризи і витягнути належні висновки з того, що Екзекутива УККА, до складу якої і він вибраний на XIII Конґресі, послідовно іґнорує апелі до привернення громадського правопорядку на терені Америки.

7. У відповідь на безосновні закиди, що ОДВУ змагається за перебрання головства в запляннованій громадській координаційній надбудові — заявляємо, що так, як в Комітеті за Правопорядок в УККА, так і в майбутній координаційній надбудові керівні органи мають бути вибрані волею умандатованих делеґатів, і представники ОДВУ будуть і надалі обстоювати засаду, що кожна українська громадська установа повинна бути рівна в правах і обов'язках і що ніхто в нашому організованому житті не може мати окремих привілеїв чи бути дискримінованим.

серпень, 1982 року

Центральна Управа ОДВУ

Українські імпрези під час „Дня Праці"

36-ИЙ З'ЇЗД ОДВУ

Лігайтон, Па. — Центральна Управа Організації Державного Відродження України влаштовує тут у суботу, неділю і понеділок, 4-го, 5-го і 6-го вересня, на своїй оселі ім. О.Ольжича черговий 36-ий З'їзд ОДВУ. Відкриття З'їзду відбудеться у суботу, 4-го вересня, о год. 9:30 ранку. Службу Божу відправить Первоієрарх Української Православної Церкви Блаженніший Митрополит Мстислав. У неділю, 5-го вересня, в 6-ій год. вечора відбудеться бенкет для учасників З'їзду та запрошених гостей. У мистецькій програмі виступатимуть — співоче тріо під проводом Володимира Стасюка; Оксана і Марта Михайлюківни: — рецитація; Христина і Ліда Амаро — танці, тостмайстром бенкету буде мґр Михайло Середович.

У п'ятницю, суботу, неділю і понеділок, 3, 4, 5 і 6-го вересня на цій же Оселі відбуватиметься 30-ий З'їзд Українського Золотого Хреста. Передз'їздові наради позпочнуться в 6-ій год. вечора у п'ятницю.

7-ИЙ ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ УД УНА

Ґлен Спей, Н.Й. — На Оселі УБС „Верховина" тут у суботу і неділю, 4-го та 5-го вересня, відбуватиметься 7-ий головний Делеґатський з'їзд Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА. З'їзд розпочнеться у суботу в 10:30 вранці, а ввечері того дня в 9-ій год. — Вояцькі вечорниці, гратиме оркестра Б. Гірняка. У неділю будуть відслужені Служба Божа і Панахида за поляглих дивізійників. У мистецько-розваговій програмі, що розпочнеться в год. 2:30 у неділю, візьмуть участь українські артисти — Леонід Вербицький, Олекса Журба та Борис Весляр під мистецьким проводом Евеліни Белюць.

ВСЕАМЕРИКАНСЬКИЙ З'ЇЗД СУМ-А

Елленвілл, Н.Й. — Спілка Української Молоді Америки влаштовує тут на Оселі СУМ-А у суботу, неділю та понеділок, 4-го, 5-го та 6-го вересня, 31-ий всеамериканський Маніфестаційний здвиг СУМ-А, відкриття якого відбудеться у п'ятницю в 11:30 год. ранку. Того ж дня ввечері — мистецька програма, а після неї забава, до танців приграватимуть оркестри „Іскра" та „Вечірній дзвін". У неділю Служби Божі правитимуть - о. митрат Білинський (УКЦ) і о. митрат Іван Ткачук (УАПЦ). Під час маніфестаційної частини Здвигу святочне слово виголосить голова КУ СУМ-А д-р А. Лозинський, після чого виступить хор Вишкільного табору під кер. Оксани Макаренко та оркестра „Батурин" з Осередку СУМ в Торонто, Канада, а ввечері, год. 9:30 — забава.

Розпочалась реєстрація на Жіночу Конференцію

Ню Йорк, Н.Й. — Організаційний Комітет Жіночої Конференції інформує, що особи, бажаючі взяти участь у цій Конференції, яка, як відомо, відбудеться в днях 2-го і 3-го жовтня на культурно-відпочинковій Оселі УНСоюзу Союзівці в Кетскильських горах, повинні зголоситись найдалі до 15-го вересня, виславши на адресу Організаційного Комітету виповнену реєстраційну анкету разом з оплатою 20 долярів від особи і 25 від подружжя. Анкету треба слати на адресу Домівки СУА - 108 Друга авеню, Ню Йорк, Н.Й. 10003. Анкети можна отримати на заподаній адресі, а під час Дня Праці при інформаційнім столику на Союзівці. Можна також зголошуватись телефонічно на число: (212) 533-4646.

У справі нічліґів і прохарчування на Союзівці учасники повинні звертатися безпосередньо до управи Оселі на число: (914) 626-5641.

В КУАЛІ ЛУМПУР, МАЛАЙЗІЯ, В ПОНЕДІЛОК, 30-го серпня, напередодні святкування 25-ої річниці державного унезалежнення країни від Великобританії, з тюрем випущено 350 в'язнів, серед яких є і політичні в'язні з відомими в країні іменами. Так серед них випущено державного діяча в минулому, 58-річного Гаруна Індріса, заарештованого в 1978 році за якісь економічні переступи. Про нього кажуть, що він може стати наступним прем'єр-міністром Малайзії.

КІНЕЦЬ ТИЖНЯ І „ДЕНЬ ПРАЦІ" НА СОЮЗІВЦІ БУДУТЬ НЕЗВИЧАЙНО ПРИЄМНИМИ І ЦІКАВИМИ

Союзівка. (Л.В-а). — Великий кінець тижня День Праці на мальовничій гірській оселі Українського Народного Союзу заповідається від 3-го вересня до 6-го вересня дуже цікаво і корисно для відвідувачів-гостей, яких сердечно запрошує управа Оселі провести тут цих кілька днів пізнього літа — ранньої золотої осени. В програмі днів вже кільканадцяті традиційні тенісові змагання за індивідуальні першості УСЦАК на рік 1982-ий і міжкрайові плавацькі змагання також за першості УСЦАК. Обидві спортові імпрези — за чаші Батька Союзу та за трофеї інших організацій і осіб.

Для не-спортовців (і теж спортовців) приємна забава вже в п'ятницю увечорі, о 10-ій годині, під звуки двочленної „оркестри Союзівки" — улюбленців танцюючих і відпочиваючих — Аліка Худолія і Дорка Сенчишина. В приємному товаристві і в ритмічних настроєвих танцях довго лунатимуть мелодії і мила розмова танцюючих пар у п'ятницю, в суботу і неділю.

У суботу 4-го вересня — концерт о 8:30 вечора, в програмі якого виступить з добіркою пісень Вокально-інструментальний ансамбль „Мальви" з Чикаґо під музичним керівництвом Марійки Гаврилюк. О 10-ій годині знову забава, але цей раз під супровід оркестри „Мрія" з Чикаґо і оркестри „Темпо" з Ню Джерзі.

У неділю, 5-го вересня, о 8:30 вечора знову концерт — виступ танцювального ансамблю „Сизокрилі" з Ню Йорку під керівництвом незрівнянного хореографа і прімабалерини Роми Прийми-Богачевської, з вишуканим репертуаром українських народних танків, що їх танцюють ці заавансовані адепти хореографічного мистецтва цієї славної і заслуженої танечної школи, в якій вони всі пройшли вишкіл також з клясичного балету. Після концерту, о 10-ій годині — знову забава, де гратиме до танців, як і в суботу, оркестра „Мрія" з Чикаґо. Конферансьє на концетах — Аня Дидик.

„Сизокрилі" під керівництвом Роми Прийми-Богачевської чаруватимуть глядачів у залі Союзівки „Веселка" рідними гуцульськими танцями в неділю, 5-го вересня.

Управління „Союзівки" на чолі з новим адміністратором Оселі Володимиром Пилипцем дбатиме про вигоду союзовців і загально українських громадян, їхніх гостей, які проведуть на Оселі цих три гарних днів, де така розкішна природа, мандрівки стежками серед зелені, де на кожному кроці зустрічаєшся з давніми знайомими, де українські страви в їдальні, гарні концерти, веселі забави, плавання у великому басейні із скочнею, де вигідні тенісові корти і все інше. А наді всим — майже карпатські краєвиди з оригінальною будівлею української католицької цер-

(Закінчення на стор. 4)

З ІСЛЯМАБАДУ В ПАКІСТАНІ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що тут в останньому часі відкрито для руху гірський перевал через Гімалаї з Китаю до Пакістану, не зважаючи на протест Індії, щоб перевалу не відкривати. Відкриття відбулося у п'ятницю, 27-го серпня, і сюди йтиме реґулярний рух подоржніх поміж названими країнами. Цей гірський перевал сполучує Китай з Пакістаном вздовж стародавнього „шовкового" шляху через Гімалаї. Перевал — це закінчення Каракорум-шляху, 500-милевої дороги з Хінджанґу до Пакістану; він іде через північний Кашмір, територію, за яку ведеться спір поміж Індією і Пакістаном. Сам шлях Каракорум був відкритий у 1978 році, але тільки для офіційних валок тягарових автомобілів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Будування з руїн

Ще не закінчилась евакуація кругло 11-ох тисяч палестинських бійців партизанів і терористів та їх сирійських покровителів із поруйнованої столиці Ливану Бейруту, а вже заговорено про відбудову того прегарного міста, в якому сполучались елементи арабської і модерної архітектури та в якому панувала і панує атмосфера, створена двома течіями: одні мешканці раді зберегти консервативний традиціоналізм, інші линуть до реформ західнього світу. Ще не затихли стріли снайперів, а вже фахівці вираховують, скільки коштуватиме відбудова з руїн західнього християнської і східньої мусулманської дільниць цієї спільної столиці Ливану. Кажуть, що треба буде для такого діла кілька років. Але є оптимісти, які скорочують цей термін. Мовляв: з допомогою зібрати потрібні для такої відбудови більйони долярів поспішать і багаті на нафту арабські країни, і Америка, і країни Европейської Економічної Спільноти і навіть той Ізраїль, який покрив румовищами прегарний Бейрут.

І тут пригадуються історичні прецеденти. Не вдалося відбудувати залиті лявою Везувія Помпеї і Геркулянум за античного римського світу, — залишились відкопані вулиці колишнього цвітучого міста з музеєм, місцевість, яка приманює туристів з цілого світу. Але відбулись дві світові війни. І коли ще за Першої світової війни воюючі сторони зберігали сяк-так традиції, що воюють узброєні вояки проти вояків, не проти безборонного цивільного населення, то Друга світова війна принесла страхіття бомбардувань відкритих міст зараз від 1-го вересня 1939 року. Не пощадила та жорстока війна ані таких осідків найславніших творів мистецтва, як Дрезден і Ляйпціґ в Німеччині, ані англійського міста Ковентрі, ані осідків славетніх англійських університетів, Оксфорд і Кембрідж. Бомбами обкидували найперше залізничі вузли й летовища і в руїнах лягали всі сумежні будівлі, включно із шпиталями, школами, дитячими притулками. Вся Европа покрилась руїнами, а коли у 1945 році, щоб примусити Японію швидше скапітулювати, скинено перші атомові бомби на міста Гірошіму і Наґасакі, то в кожному з тих міст протягом хвилин погинули десятки тисяч цивільних громадян.

Але ось зараз, як тільки затихли гармати, почалася відбудова. Однаково після Першої як і Другої світових воєн з допомогою поспішила Америка. Прийшов ,,плян Маршала'', люди метнулись прочищувати вулиці й площі з руїн. І коли яких 20 років тому їздили наші люди до Західньої Европи, як туристи, то не могли вийти здива: немає найменшого сліду, що у Парижі, Лондоні, Мюнхені чи Відні були поруйновані будівлі. Де не поставлено нових будівель, там влаштовано парки з квітниками. Люди не люблять руїни, людський ум схиляється до будови, а не до румовища. І немає сумніву, що й Ливан відчистять із теперішніх руїн й що Бейрут знову стане одною із приманливих цілей туристичного руху.

Матеріяльну руїну можна направити. Матеріяльну руїну можна відбудувати. Для цього треба тільки грошей, інженерських плянів і робочих рук. Куди гірше, коли руйнується духовий лад. Куди гірше коли на місце згоди і гармонії між людьми приходить роздор і ненависть. Це проклін, що його годі зліквідувати фондами і фізичним зусиллям. Для зліквідування такої духової руїни треба духової сили, треба терпеливости, доброї волі, треба відродження духовости, щоб вона піднялась із тенет ворожости і ненависництва на висоти терпеливости, толеранції, співжиття, співпраці.

Заклик ливанських державних мужів до народу — не гаятись у відчищуванні Бейруту зі слідів жорстокої війни — насуває мимохіть рефлексію: чи допомагають заклики до припинення людських ресантиментів, до відкинення пересудів, до припинення доктринерства й амбіціонерства, до звороту в сторону конструктивної дії для тієї вищої цілі, якою є добро спільної усім батьківщини? Це добра нагода призадуматися над паралелею: руїн, якими покритий далекий близькосхідній Бейрут і терня та каменів, якими встелене громадське життя вільних українців у діяспорі. Може бодай дехто знайде в цій паралелі зерно правди — чи не добре було б відбудувати з румовища теперішнього розґардіяшу — єдність і співпрацю?!

НАД ЛЕТОВИЩЕМ ЕССЕКС КАВНТІ В НЮ ДЖЕРЗІ зударилися два літаки; в одному з них загинув інструктор лету та його учень. Як інформують урядові чинники цього летовища — другий літак приземлився щасливо і зазнав тільки невеликих пошкоджень.

ЗАНЕПОКОЄНІ РАДІОАКТИВНИМИ ЗАЛИШКАМИ і проблемою, що з ними робити, щоб вони потім не ,,бігли за нами слідом", шведські власті виробили плян, згідно з яким вже в 2010 році шведські електричні атомові станції не будуть в ужитку (у Швеції таких станцій є 12). Всі радіоактивні покидьки з шведських підприємств будуть сховані глибоко в граніті на дні моря, щоб вони не затруїли ніякого довкілля: ні землі, ні води, ні повітря. Конкретні кроки для такого ,,поховання" цих залишків уже зроблені. В Америці аналогічно шукають розв'язки питанню вже не що робити з радіоактивними залишками, а де їх загрібати. Досі не погодилися щодо місця, бо різні стейти, які беруться під увагу на такі загрібання лишків, мають дещо самі до сказання і переважно не хочуть, щоб їхній стейт приймав до себе згадані залишки.

Іван Кедрин

ІВАН ТИКТОР

(6-го липня 1896 — 26-го серпня 1982)

Хоча вже кілька років тому Іван Тиктор захворів і, живучи у домі своєї доньки пані Наталі Кавулі в Оттаві не був активним в громаді, проте ще за свого повної енергії життя увійшов тривко в історію української культури, зокрема тієї її ділянки, якою є преса. Іван Тиктор не був журналістом ані редактором, але його ім'я записане поруч із такими великими постатями в історії української преси, як Євген Чикаленко (,,Громадська Думка" 1905-1906, ,,Рада" 1906-1914, Київ, Віктор Піснячевський (,,Одеський Листок", 1917, ,,Молодая Україна'' 1918 Одеса, ,,Воля'' 1919-1921, Відень та д-р Євмен Лукасевич ,,Українська Трибуна", 1921-22, Варшава). Всі вони були приватними видавцями, ентузіястами української преси, й уможливлювали появу часописів власними коштами і трудом. Іван Тиктор був ентузіястом, ба навіть фанатиком преси, але не був меценатом. Щобільше: його історичною заслугою було не тільки створювання щораз нових часописів і видавання цілої полиці монументальних творів, але й проголошення тези, що преса — це так само, як книжка, театр, концертове бюро — чинники культури, які проте мусять базуватися на купецькій калькуляції. Преса — за твердженням Тиктора має бути самовистачальна, газета мусить ,,виплачуватися" і не може існувати, як дефіцитове підприємство, яке покриває дефіцит із пожертв громадянства чи окремих меценатів.

І цю свою тезу Іван Тиктор переводив в життя, виявляючи при цьому насправді подивугідну ініціятивність, придумливість, енергію і роботящість у поширюванні своїх видань. Колишній український січовий стрілець, активний у свому рідному Красному біля Львова, переїхавши в 20-их роках до Львова заснував там популярний щоденник ,,Новий Час", — ,,Наш Прапор", що виходив тричі в тиждень, тижневик для селян ,,Народна Справа", яку популярно називали ,,коров'ячою газетою", бо передплата на ту газету була пов'язана з асекурацією на худобу, — сатиричний ,,Комар", опісля ,,Зиз", ,,Дзвіночок" для малих дітей. ,,Ранок" для старшої молоді, ,,Наш Лемко" для селян із Лемківщини. Але Іван Тиктор був громадською людиною, розумною людиною, і знав, що газети та книжки не вільно партачити малограмотними аматорами. Тому він запрошував до співпраці у своїх часописах і книжковому видавництві найталановитіших діячів пера. Назвати б тільки кілька прізвищ, які увійшли в історію України не тільки, як журналісти, працівники у ,,Пресовому концерні Івана Тиктора", але як видатні діячі політики і культури. Першим головним редактором ,,Нового Часу" був Дмитро Паліїв, теж колишній український січовий стрілець, опісля посол до Варшавського сойму від УНДО, засновник і редактор власного щоденника ,,Українські Вісті", старшина Першої Української Дивізії, який загинув у бою під Бродами у невідомих обставинах. Д-р Мирон Коновалець — професійний журналіст, недавно померлий у Західній Німеччині, рідний брат полковника Євгена Коновальця. Д-р Павло Лисяк, адвокат, учений економіст, посол УНДО до Варшавського сойму, помер у англійській зоні Німеччини після Другої світової війни. Брати Євген і Корнило Яворівські, гімназійні вчителі, люди великої культури. Михайло Струтинський, також посол до Варшавського сойму від УНДО, гімназійний вчитель, вбитий большевиками у тюрмі на вул. Лонцького у Львові. Іван Витвицький, який виявив великий політичний розум та інтуїцію, перестерігаючи земляків, щоб не покладали ніяких надій на Німеччину Гітлера, як ворога Польщі, — Витвицький був одним із нечисленних українців, які перестудіювали ,,Майн Кампф" Гітлера і зрозуміли, що це програма маніяка, який, реалізуючи її, покриє руїнами світ. Поляки розстріляли його у Станиславові, як ,,шпигуна", коли він вертався із літніх ферій в Карпатах до праці у концерні Тиктора. Микола Голубець — один з найкращих наших мистецтвознавців, ,,богеміст" у найкращому розумінні цього слова. Зенон Пеленський, померлий у Мюнхені, один із найкращих наших публіцистів-стилістів. Живуть ще, славити Господа, Едвард Козак, редактор сатиричних журналів концерну Тиктора, маляр, сатирик, карикатурист, д-р Григор Лужницький, професор університету, автор монументального твору ,,Українська Церква між Сходом і Заходом", — Василь Качмар, видатний діяч мирянського патріярхального руху, Анатоль і Ярослав Курдидики, — перший із них один з найкращих наших репортажистів, останній — фахівець військових справ, — Іван Керницький (Ікер) — популярний письменник-гуморист, Ярослав Пастушенко, відомий громадський діяч, власник великої книгарні в Ню Йорку, та Григорій Заремба. До покійних колишніх співробітників концерну Івана Тиктора належать незабутній засновник і ,,душа" В-ва ,,Червона Калина" Петро Постолюк, і бард українського Стрілецтва, автор чудової пісні ,,Боже Великий, Творче всесилу" Роман Купчинський, поки перейшов до редакції ,,Діла". У 1953 році вийшла у Вінніпеґу книжечка ,,30-ліття Видавничої діяльности Івана Тиктора, 1923-1953", видання заснованого Тиктором ,,Клюбу Приятелів Ук-

(Закінчення на стор. 3)

Степан Процик

БЛЬОКАДА БЕЙРУТУ І УКРАЇНСЬКО—ЖИДІВСЬКІ СТОСУНКИ

З посиленням підготови до приїзду двох ізраїльських діячів, д-ра Ізраеля Клейнера і Якова Сусленського до ЗСА в справі доведення організаційних заходів за створення ,,Товариства еврейсько-української співпраці" до успішного заключення — у деяких ініціяторів і промоторів цих зусиль постають сумніви щодо їх актуальности сьогодні, коли збройні сили Ізраїля,зайнявши великі простори сусіднього Ливану, наполягали на мілітарній розв'язці їхнього конфлікту з Палестинською Визвольною Організацією (ПВО). Таке ,,полагодження" конфлікту зводилось до майже щоденного бомбардування Бейруту, де між цивільними кварталами міста скривалося декілька тисяч палестинських вояків; на цьому найбільше терпіло цивільне населення Бейруту, невинні жертви якого впали сотнями від бомб і куль.

Джерелом сумнівів деяких наших діячів є принцип, більш емоційний ніж політичний, що нам, українцям, завжди треба заявляти себе по стороні покривдженого і позбавленого держави й території народу, і по стороні боротьби за визволення. Гуманітарні фактори в ливанській війні — загибіль невинних дітей, жінок і непричасного до війни елементу взагалі важать тепер більше як політичний; цей останній не завжди — ясний і бездискусійний.

Обережности, застережень і сумнівів українських діячів у зв'язку з ливанськими подіями не треба іґнорувати; вони є оперті на фактах, а іґнорувати фактів не варто. Зате через наявну політичну поверховність і відсутність ширшого обговорення (не було ще жадної статті на цю тему) не варто залишати їх неоспореними.

Ливанська війна не перша й не остання в політичній конфіґурації Близького Сходу. Були там війни частіше. Різні були там аґресори, й різні жертви аґресії, а українським політичним лідерам не було чого в таких ситуаціях заявлятися. Стосунок до української політики був там ніякий. Таку рівновагу в політичній оцінці варто було затримати й сьогодні: не було в нас реакції як на Ізраїль нападали, не треба її тепер, коли Ізраїль напав на Ливан. Тим більше, що дійсного аґресора тяжко не раз зідентифікувати, так як це було недавно у війні на Фальклендських островах.

Філософічна основа українського політичного думання — це апологія визволення. Одначе визволення не все є атрибутом тих сил, із якими хотілось би симпатизувати. Визволення не є навіть у програмі такого інструменту міжнародної політики як Об'єднані Нації, і воно залишається справою лиш заінтересованого народу. Програма визволення палестинців заключається у знищенні держави Ізраїля. Через це на Заході, (спеціяльно в ЗСА), хоч і засуджують бльокаду Бейруту жидами, то ніхто не є прихильником відновлення ,,статус анте" із присутністю мілітарної сили ПВО біля кордонів Ізраїля. Загальна тенденція, що її можна відчути в коментарях спеціялістів, є така, що якою поганою ізраїльська інвазія Ливану не була б, вона принесе кращі стосунки для Близького Сходу від попередніх.

Якщо в деяких наших діячів є оправдання на це, щоб в унапрямлюванні жидівсько-українських стосунків орієнтуватися на ливанську війну, події, яка в тих стосунках не грає жадної ролі, тоді усю ситуацію треба розглянути докладніше у таких аспектах:

1. Ізраїльська політика врахувала втрати доброї опінії у світі через аґресію в Ливані, переваживши цю утрату безпосереднім політичним здобутком — ліквідацією мілітарної сили ПВО і розсіянням її людської бази далеко від власних кордонів;

2. ПВО потерпіла поразку не тільки від ізраїльської мілітарної сили, але передусім від власного екстремізму, від браку солідарности держав Арабської Ліґи, через відсутність мудрого політичного і мілітарного пляну дії і координації, і від лівизни, як ворожої усім арабам ідеології. ПВО являється частиною сили Східнього Бльоку, яку Кремль бажає вживати для підірвання господарської і мілітарної сили Заходу;

3. Жидівсько-українських стосунків не можна узагальнювати від ситуації в Ливані, ані від жадної іншої зовнішньо-політичної авантюри. Ці стосунки повинні узалежнюватися від потреб обох суспільств в ЗСА, Ізраїлі й Україні, і їхня програма повинна виповнитись політичними елементами обосторонного заінтересування. Їх — багато. Для ясности у наших стремліннях і дискусіях було б побажане займатися матеріялом, що має безпосередній стосунок до програми співпраці. Така виміна думок саме тепер дуже потрібна. Зате включення зовнішньо-політичного елементу у сферу жидівсько-українських стосунків нічого тим стосункам не допоможе, але багато утруднить.

,,І ще одна порохнява бомба"

Під таким заголовком український тижневик у Канаді ,,Новий Шлях" помістив у числі з 28-го серпня ц. р., коротку замітку С. Новицького про публікацію в англійській мові Мирона Матвієйка ,,Слово до молодшої ґенерації'', звернену проти ,,Літопису УПА", націоналістів і Української Повстанської Армії взагалі. З огляду на актуальність матеріялу передруковуємо цю замітку для інформації наших читачів. — Ред.

У тому самому львівському видавництві ,,Каменяр" і в тому самому 1981 році, де видруковано книжку В. Чередниченка ,,Правда і міт про УПА", сконструйовано такого самого формату й на стільки ж сторінках ще одну англомовну порохняву бомбу: ,,Слово до молодшої ґенерації" Мирона Матвієйка, щоб нею ще раз збомбити ,,Літопис УПА".

У першому розділі ,,Хто я є?" оповідає, як він 16-річним юнаком вступив до ОУН і понад 20 років боровся з окупантами. Аж у 1951 році, опинившись нелеґально в Україні з наміром очолити підпільну визвольну боротьбу проти теперішнього окупанта, де йому чинники КҐБ показали гарні ,,лани широкополі" й нагодували... канадською пшеницею — він ,,прозрів" і рішив поборювати... буржуазних націоналістів. В інших окремих розділах ,,Хто вони?" лихим словом згадує своїх зверхників і друзів з ОУН. Коновалець, Мельник, Бандера, Лебедь, о. Гриньох та інші — всі вони тільки аґенти-вислужники чужих розвідок: німецької, італійської, мадярської, англійської, американської, сіоністської...

Чудасія, та й ще яка! Ані однієї чесної людини не знайшов ,,Матвієйко" серед провідних людей ОУН.

А я не відважусь сказати, що Ленін перед революцією в Росії був аґентом-вислужником російської розвідки. Та й стверджую, що в Україні і поза її межами було чимало чесних комуністів. Хвильовий, Скрипник, Коляска...

Так, при ОУН існувала й буде існувати розвідувальна референтура, бо в часі боротьби це пряма конечність! І ніхто нормальнодумаючий не зачислить цієї роботи до злочинної!

Розкриває Матвієйко всякі організаційні таємниці і всіх їх теж підводить під рубрику злочинности. Одним словом, українська визвольна боротьба — це злочин українського народу та його провідників.

Хвалиться Матвієйко, який то Луцьк гарний, у якому він тепер проживає; і яке то добре та вільне життя на Волині.

Якщо на Волині добробут і вільність, то чому б не запросити українську молоду ґенерацію з Канади й Америки до Луцька — показати життя по волинських містах і селах? Пощо книжку писати!

І наколи Матвієйко вільний, то чому за 30 років нікого не відвідав у Канаді?

Насправді — Волинь, як ніяка інша з областей, і досі обведена залізною заслоною — замкнена перед туристами. Чомусь то!

Що Матвієйко змальовує найбруднішими словами боротьбу українського народу та його провідників з ОУН і командирів УПА — не треба дивуватися й сприймати того поважно. Бо щоб жити — він мусить таке писати. Та дивним є те, що його наказодавці спонукують уживати аж настільки порохняву зброю проти націоналістів і УПА — іменно проти ,,Літопису УПА"! І тим самим самі себе осмішують. Бож визвольною боротьбою не можуть керувати злочинці. Лише поневолювачі — в тому числі й володарі з Кремля — стосують злочинну політику супроти поневолених народів!

С. Новицький

НАЙСТАРША РЕСПУБЛІКА СВІТУ САН МАРІНО, що має вже 1,681 рік тривання, мала в неділю, 29-го серпня, велике свято — першу візиту Папи Івана Павла II, якого зустріли гірляндами квітів на середньовічному майдані Сан Маріно — міста оточеного камінними мурами, тисячі громадян і військова оркестра. Папа тут зустрівся з Джузеппе Майяні, головою цієї державки,який є єдиним комуністом, головою уряду, серед демократичних країн Західньої Европи. Папа відправив польову Службу Божу на спортовому стадіоні, де було 10,000 вірних. Мініятюрна державка Сан Маріно займає всього 23 квадратові милі, вона розташована на горі Тітано в північній Італії.

НА ВІДДАЛІ 430 МИЛЬ ВІД ПІВНІЧНОГО побережжя Еспанії в Атлантичному океані нещодавно голляндський корабель викидав атомові залишки-відпадки своєї індустрії просто у воду і робив би так далі, коли б не трапився ,,невеликий випадок". Викидаючи з корабля Шельдеборґа ці радіоактивні покидьки, підіймальний кран викинув їх помилково трохи заблизько, якраз на протестуючих людей проти занечищення довкілля на кількох легеньких човнах, що плавали навколо з гаслами і галасом — припинити викидання за борт радіоактивного сміття, на що залога корабля не звертала уваги, роблячи своє діло. Після випадку, коли одна дівчина з протестуючих опинилася у воді, збита з човна двома пакунками — бочками з корабля, голляндський капітан, вибачившись перед панною, обіцяв припинити викидання. Група охоронців довкілля під назвою ,,Зелений мир" не подала скарги до суду, бо це був таки справжній випадок.

Д-р Юліян Мовчан

У 100-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ Д-РА МАРІЯНА ПАНЧИШИНА

II

Але коли вони вирішили назначити його бути в ролі речника делеґації т. зв. ,,Народних зборів", що поїхали в Москву ,,прохати" прилучити Західню Україну до УССР (тобто, до частини російської імперії), то це пояснювалося незвичайно великою популярністю д-ра Панчишина серед усіх шарів населення Західньої України — в тому числі і неукраїнців.

Як зазначає д-р Осінчук, опинившись в ролі депутата ,,Народних Зборів'' Західньої України, а пізніше і Верховної Ради СССР, Панчишин не використовував свого становища аби в чомусь робити кривду українському народові. Навпаки, він використовував своє становище для рятування заарештованих земляків, зокрема молоді. Він був співорганізатором і першим завідувачем Обласного відділу охорони здоров'я, а від 1940 року — професором Львівського Медичного Інституту. У зв'язку з цим відома наша лікарка і письменниця св. п. д-р Софія Парфанович свого часу на сторінках ,,Лікарського вісника" оповідала про такий випадок.

,,Одного разу, — пише д-р С. Парфанович, — мене викликали до Обласного Здороввідділу. Завідувач тримав у руках мою книжку ,,Гігієна жінки" та, похваливши її, заявив, що мене призначено директоркою фельдшерсько-акушерської школи. Я стала боронитися. Мовляв,не маю жадного педагогічного досвіду, ані теж адміністративних здібностей... коротко — я лікарка і тому хочу працювати в клініці. Та завідувач, не Панчишин, а вже інший заявив, що це — воля партії і уряду. Сказав надуматися і вийшов. Тоді до мене підійшов д-р Панчишин, який також там був, і притишеним голосом сказав: 'Най пані не впирається, бо як ми не візьмемо тої праці, то візьмуть її поляки, і тоді наші діти, як і досі, не дістануться до шкіл. А вони тільки на це чекають' — Це переконало мене і я погодилася. Ця думка завжди супроводила мене в моїй тяжкій і відповідальній праці в тих умовах. Ця подія ілюструє з одного боку наставлення професора Панчишина до громадсько-національних справ, а з другого — те, яким авторитетом користувався він серед нас" (Л. В." ч. 32).

Після втечі большевиків із Львова в червні 1941 року Панчишин залишився у Львові — місті, де він народився, закінчив студії, все життя працював і де, нарешті, відійде в 1943 році на вічний спочинок... Під час німецької окупації він продовжував бути директором і професором клініки внутрішніх недуг Львівського Медичного Інституту, — він був однам з найактивніщих співорганізаторів його відновлення. Завдяки його старанням клініка поповнилася кадрами багатьох українських викладачів, лікарів і студентів. Але і в ті нелегкі роки війни та німецької окупації професор знаходив також час для суспільно-громадської діяльности: в 1941-42 роках він був членом Української Національної Ради у Львові.

Як студент Львівського Медичного Інституту в роках 1942-43, я мав нагоду вперше особисто познайомитися з проф. Панчишином. Під час своїх товарських розмов із студентами чи своїми приятелями Професор не відмовлявся відповідати на жартівливі питання декого, як-то він, мовляв, їздив до Москви і ,,прохав" там прилучити Західню Україну до ,,отечества мирового пролетариата"... І як там на одному з прийнять у Кремлі навіть ,,сам" Сталін поплескав його по плечі за те, що він, мовляв, так добре впорався з ,,ответственным заданием"... Одначе, про все це — видно було — професор говорив з великою неохотою, говорив як про те, що хочеться якнайскорше забути. Але кожний усвідомлював, що навіть якби Панчишин був відмовився від виконання того ,,задания", то й так це не мало б жадного впливу на хід подій, бо на його місце росіяни напевно знайшли б когось іншого, а йому, професорові, за таку відмову напевно не ,,поздоровилося б".

Розмовляючи з професором Панчишином, одного разу я висловив деякий сумнів у доцільності ,,на всі сто відсотків українізувати всі катедри клінік, враховуючи факт, що в той час щонайменше дві третини населення Львова не було українським. Цілковита українізація катедр, на мою думку, могла б ще в більшій мірі загострити й так досить напружений антагонізм між поляками та українцями, що вийшло б на користь лише німцям, які в той час були панами ситуації. На це професор трохи піднесеним голосом відповів:

— Та чи ви маєте уявлення, як поляки ставилися до нас під час їхньої влади? Ось узяти хоча б того самого Груцу (в той час завідував ортопедичною клінікою видатний польський ортопед, який не зважаючи на свій вже майже столітній вік, кажуть, і досі проживає у Варшаві — (прим. Ю. Л.). Ви кажете, що він досить добре поставився до нас, хоч під час іспитів ви відповідали йому українською мовою. Але поговорили б ви з ним за польських часів! Та й тепер під різними претекстами він намагається не допустити на його клініку будь-кого з українських студентів. Не набагато кращими є також інші його колеґи-поляки ...

Пригадую ще одну — і вже, здається, останню розмову з професором десь на весні 1943 року в його кабінеті у будинку клініки при Пекарській вулиці, коли, прийнявши від мене останній іспит, професор після довгих годин праці вже збирався йти додому. Саме тоді німці протинаступом знову відбили Харків, і тому на цій підставі ґеббельсівська пропаґанда кричала про ,,широкозакроєний протинаступ" проти большевиків. Я запитав професора, якої він думки про це.

— Ну й що з того, що вони відбили, — відповів він. — Що німці потерплять поразку — в цьому нема сумніву. Тому, правдоподібно, большевики знову прийдуть сюди... А все через те, що німці воюють не так проти большевиків, як проти народів. Вони озлобили проти себе всіх...

Але струна обірвалася... Вічне перепрацювання, хронічна недуга нирок (згідно з інформаціями д-ра Р. Осінчука), а може й серця, варикозний тромбоз, що на думку д-р С. Парфанович було безпосередньою причиною смерти , а до того ще надзвичайно напружене й непевне життя останніх місяців німецької окупації Львова, — все це спричинило передчасну смерть д-ра Маріяна Панчишина на 62-му році його невсипущо-трудолюбивого життя. Помер він 9-го жовтня 1943 року в Митрополичій палаті на Святоюрській горі, куди сивоголовий Митрополит Шептицький запропонував привезти свого особистого довголітнього лікаря і дорадника, аби дати йому захист від злобних польських

(Закінчення на стор. 4)

Дещо про Українську Щадницю у Філядельфії

Один зі творчих проявів нашої спільноти у ЗСА — це розбудова наших фінансових інституцій, банків, базованих на кооперативних принципах. Цю статтю хочу присвятити одній з тих інституцій, Українській Щадниці у Філядельфії, при 1321 Вест Ліндлей вул., яка набула характеру всеукраїнської установи, а серед чужинців вона є добре знана під своєю офіційною назвою „Ukrainian Saving and Loan Association". Тут хочу хоч частинно насвітлити економічний стан Щадниці та указати на її вклад у розвиток нашого суспільно-громадського існування у Філядельфії й околиці.

За відносно короткий час свого існування Щадниця осягнула понад 27 мільйонів майна, здобула собі славу престижевої установи, а в урядових колах вона зараховується до найбільш стабільних щадниць у ЗСА, які базуються на власних фінансах. За це належиться признання нашим піонерам, а головно св.п. Володимирові Галанові, який був її президентом від 1956 до 1977 років. Щадниця користується усіми привілеями великих американських банків, й всі конта її членів й клієнтів є обезпечені федеральним Урядом до сто тисяч долярів.

На протязі довгих літ Щадниця дає фінансову поміч нашим церквам, манастирям, школам та майже усім нашим суспільно-громадським установам, що якоїсь помочі потребували. Також не було випадку, щоб Щадниця відмовила комусь з наших людей позичку на купівлю дому чи іншої посілости. Протягом останніх років усі великі неукраїнські банки не уділювали морґеджів, з огляду на постійну інфляцію, але наша Щадниця, безперервно давала наших людям позички, деколи навіть із власною втратою. Треба згадати, що в останньому часі Щадниця пожертвувала значну суму грошей на закуп Українського Освітньо-Культурного Центру та посілостей „Тризуба", а крім того, Щадниця дала тим інституціям повні, низьковідсоткові морґеджі, чим забезпечено їхнє існування. Під кожним оглядом Щадниця закріпила свій характер всеукраїнської установи та стала гордістю нашого суспільства у Філядельфії й околиці. Офіційна назва Щадниці „Ukrainian Savings and Loan Association" набула престижу й милозвучности серед чужинців, що нам також дуже помагає, бо престижевим способом популяризує ім'я „Юкрейніен".

З ростом Щадниці будуть поширюватися наші впливи на тутешньому континенті, як рівнож буде рости фінансова незалежність нашої громади у Філядельфії й околиці, однак, треба, щоб наш загал зрозумів вагу фінансової сили, та щоб більше наших людей ставало членами Щадниці та тільки нам складали свої ощадності. Покищо тільки вісім відсотків наших свідомих людей є членами Щадниці, а решта, яка належить до менш свідомих, складає гроші в неукраїнських банках, не зважаючи на те, що ці банки нас не підтримують та не дають ніяких датків на наші цілі. Ті, які не є членами Щадниці, роблять шкоду нашому суспільству та собі й своїм родинам, бо чужі банки не дають таких користей, які дає Щадниця своїм членам й клієнтам. Перш за все, треба згадати, що Щадниця дає швидку та дуже фахову й приємну обслугу; Щадниця дає відсотки від ощадностей, обраховувані на щоденній базі. У залежності від суми грошей це дає кілька відсотків вище від тих, які обраховуються піврічно чи річно. Далі Щадниця дає вільні чекові конта, та ще до того платить відсотки; видає за малою оплатою подорожуючі чеки; видає високовідсоткові сертифікати, уділяє вигідні, низьковідсоткові позички, морґеджі на купно посілостей чи авт, та дає вільні поради нотаріяльного характету.

Крім цього Щадниця утримує бюро Суспільної Служби (Social Service) та помагає нашим людям вироблювати подання на пенсію, допомогу „Медікер" тощо. Бувають також й дуже складні справи різних завіщень, й у таких справах бюро дає дуже корисні поради. Щодо обслуги, то треба згадати, що, почавши від президента Щадниці, Марти Шиприкевич, усі працівники Щадниці перфектно володіють українською і англійською мовами та є висопрофесійними банківцями. Вони стараються задоволити навіть найбільш вибагливих клієнтів, на чому не залежить працівникам інших чужих банків.

АДРЕСАР УКРАЇНСЬКОЇ ЩАДНИЦІ

Щадниця видала „Український адресар" Філядельфії й околиці, який зредаґував д-р Олександер Білик, що являється черговим вкладом у розвиток нашого суспільного життя на американському континенті. Адресар обіймає 64 сторінки, в ньому подані адреси й телефони наших парохій, священиків, лікарів, наших підприємств й підприємців, та адреси наших професійних людей різних професій. Адресар є дуже помічний й повинен знайтися у кожній нашій родині. Його можна набути у щадниці, та у деяких наших крамницях. У майбутньому він буде також мати свою вартість для істориків, як архівний матеріял.

Немає сумніву, що наша Щадниця заслужила собі статус всеукраїнської установи, тому не повинно бути ані одної української людини у Філядельфії й околиці, яка б не була членом Щадниці та не складала там свої ощадності. Допоможім нашій Щадниці, щоб зростала її фінансова сила, щоб у парі з тим зростали наші впливи серед американського суспільства. Піддержуймо Українську Щадницю, щоб у даний час вона могла помогти нам і нашій справі.

Д-р М. Диміцький

З життя української спільноти в Австралії

Українська спільнота в Австралії являє собою своєрідний унікум нашої спільноти, в розсіяні сущої. Відмінність ця полягає в тому, що коли уряд Австралії у 1948 році започаткував широку акцію вербування у ДП-таборах Німеччини й Австрії виключно робітників і фахівців на постійне поселення до Австралії, то прибувші перші контингенти українців не знайшли в цій країні будь-якого зорганізованого українського життя. Реєструючи новоприбулих, австралійські чинники змішували поняття національности з державною приналежністю і лише на домагання стали вписувати „українська приналежність"; росіян в той час чомусь зовсім не брали до Австралії і більша їх частина що прибула до Австралії, записана як українці.

Довільно прийнято рахувати, що до Австралії прибуло 25,000 - 30,000 українців, хоч дійсність показує що це число непотрібно перебільшене, бо яка користь з тих, які, прибувши до Австралії як українці, відійшли зразу цілковито від усього українського. Тих, які гуртуються при зорганізованій українській спільноті, є не більше 10,000 - 12,000.

До Другої світової війни Австралія була відома як аґрарна країна вовни й пшениці, а у війні вона стала повітряною і морською базою ЗСА супроти японського мілітаризму, що, посилило індустріялізацію країни і створило потребу робочих рук, які наспіли з таборів ДіПі, підписавши контракт відпрацювати два роки там, де вкаже уряд праці.

Це не було Дискримінацією, бо законтрактовані працювали разом із неконтрактованими на рівних умовах і заробіткові, було це нормування робочої сили. Життя в Австралії побудовано в той спосіб, що сіл тут немає, а є різного роду фарми, а по берегах океанів столичні міста стейтів, порти і більша частина індустрії. Прибувші дипісти, а між ними і українці, в більшості попали саме до цих індустріяльних міст.

Гостру мешканеву кризу розв'язано в той спосіб, що сім'ї прибулих примістили в колишніх військових таборах, що в більшості були на провінціях, далеко від промислових центрів, а робітників-чоловіків — у таборах в наметах, близько праці. Такий уклад життя нікого не задовольняв і всі старались на перші заощаджені гроші купити будівельну ділянку землі, що в той час були відносно недорогі, і, придивившись до нескладного способу будови, самотужки починали будувати хату, групуючись по знайомству з таборів чи здому та закуповуючи ділянки землі близько один одного.

Так постали поміж автохтонами менші й більші дільниці етнічних груп новоприбулих, які дістали загальну назву „нюавстрелієн", які, а в першу чергу українці, почали влаштовувати своє національне життя, зорганізовуючися у громади на чолі з управою громади, у власними руками побудованих громадських домах, суботніх рідних школах, в Союзі Українок, Пласті, СУМ-і, а в силу можливості створювали танцювальні, співочі, театральні і різні гуртки.

Австралія адміністративно поділена на шість стейтів, а саме: Нова Південна Валія зі столицею стейту Сіднеєм, Вікторія — столиця Мельборн, Квінсленд (Брісбейн), Південна Австралія (Аделяйда), Західня Австралія (Перт), Північна Територія (Дарвін). До них доходить Столична Територія зі столицею Австралії Канберра, і острів Тасманія зі столицею Гобарт. Крім Дарвіну, в усіх названих столицях стейтів існує зорганізоване українське життя, очолене громадою, кероване управою громади, яка є репрезентантом української спільноти перед стейтовим урядом, а у таких містах як Сідней і Мельборн, де існують декілька українських громад, ці громади обирають між собою стейтову управу. Управи громад й управи українських організацій крайового маштабу, як Союз Українок Австралії, наші церкви, молодечі, військові й інші організації, обирають через своїх делеґатів Управу Об'єднання Українських Організацій Австралії, яка є координуючим тілом українського зорганізованого життя в Австралії й репрезентантом української спільноти перед урядовими австралійськими чинниками.

Управа СУОА обирається на два роки з пересувним осідком, бо за очолювання СУОА змагаються поміж собою сильніші стейтові управи — Сідней, Мальборн і Аделяїда — і котрий стейт виграє вибори, там буде дворічний осідок СУОА. В сучасну пору Управа СУОА має свій осідок у Сіднею під головуванням інж. Ю. Денисенка. Така структура українського зорганізованого життя в Австралії, на базі українських громад, дала можливість українській спільноті в Австралії стати понад групову розсвареність й уможливила конструктивну співпрацю на громадській, шкільній й культурно-мистецькій ділянках людей різних угруповань, політичних, релігійних і інших поглядів, чи територіяльного походження. Такий стан уможливив приїзд до Австралії з інших континентів наших визначних діячів і науковців, які мали можливість виступати з доповідями не лише перед своїми прихильниками чи угрупованням — перед соборною Україною. Не було і не є це легко і ідеально, бо за цю соборність потрібно безкраю боротись, особливо на терені Сіднею, який є централею Визвольного Фронту, і були випадки, коли одні святкували Свято Державности в Центральному Народному Домі, а інші — поруч, в Домі Української Молоді, централі прихильників наших революціонерів.

Від років українська спільнота Сіднею відзначає святочною академією нашого Пророка Тараса Шевченка, а у минулому році відзначила аж трьох Тарасів — Т. Шевченка в Народному Домі, а двох Тарасів — Тараса Шевченка й Тараса Чупринку в Домі Української Молоді. Все ж таки існує надія, що це більше не повториться.

Крім згаданих угорі осягів соборности, варто відмітити добрі осяги у рідному шкільництві, яке є при громадах, а в Сіднею і у Мельборні, і при українських церквах, але всі вони підпорядковані Центральній Шкільній Раді і єдиній викладовій системі з щорічними з'їздами учителів. Школи по стейтах підпорядковані стейтовій шкільній раді, а стейтові шкільні ради підпорядковані крайовій шкільній раді, теж з осідком у тому стейті, який очолив ЦШРаду.

В цьому році ЦШР має свій осідок у Мельборні під головуванням Т.Сліпецької. У нормальні колії ввійшли наші всенаціональні свята як, наприклад, Свято Державности, яке відзначається в день 22-го січня. Відзначається масово й урочисто, не зважаючи на те, у який день воно припаде. Так само велично й масово відзначається в останні роки в той день, в який припаде Акт 30 червня 1941 р. обосновуючи потребу соборного святкування цього Акту тим, що Акт Проголошення Незалежности України був схвалений Великим Збором і одобрений нашими ієрархами обох наших Церков, а виконаний крилом революційного ОУН.

Шевченківські святкування попередні Управи Об'єднання українських громад Нової Південної Валії доручили переводити співочому товариству „Боян", яке і проводило ці святкування власними, що не задовольняло інші мистецькі одиниці й допровадило до святкування „трьох Тарасів" у минулому році.

Недавно обрана Управа Об'єднання українських громад НПВ під головуванням М.Свідеркого винесла постанову відбувати Шевченківські святкування за участю усіх мистецьких одиниць Сіднею у найбільшій розміром залі Дому Української Молоді.

На черзі Ювілей 40-ліття Української Повстанської Армії, який теж мусить відбутись у рамках нашої соборности, як чин державницького значення, а не чин однієї особи чи угруповання. Перевести це ювілейне відзначення доручено обраному Комітетові. Широко закроєна акція відзначення 50-ліття штучного голоду в Україні, якою керує Крайовий комітет, а по всіх більших українських скупченнях постали комітети відзначення 50-ліття штучного голоду, підпорядковані Крайовому комітетові. Управа ОУГ НПВ ухвалила в цьому році відбути на широку скалю Тиждень Української Культури при участі наших співочих, танцювальних, оркестрових та мистецьких одиниць та виставок української народної ноші з усіх земель України, писанок, різьби, кераміки тощо.

На пропозицію Етнічної Ради НПВ українська спільнота Сіднею матиме мистецький виступ перед чужинцями 13-го вересня в театрі Сіднейського університету з участю співочих, танцювальних груп, бандуристів й української пересувної виставки. Український загал Сіднею інтенсивно готується до відкриття п'ятого курсу українознавства, який улаштовує Дирекція Фундації Українознавчих Студій в Австралії в днях від 26-го серпня до 10-го вересня в університеті в Макворі під керівництвом проф. М.Степаненка з Мишиґенського університету ЗСА, але це вже справа широкого всеавстралійсько-українського маштабу, і вона потребує окремого насвітлення.

І.Дібрівний

Відбулися Збори чикаґського Комітету оборони людських прав в Україні

Дня 4-го червня ц.р., відбулися у Чикаґо другі Загальні річні збори Комітету оборони людських прав в Україні.

Створений у березні 1981 року Комітет активно змагається за національні, суспільні і релігійні права в Україні. Комітет поширює інформації про протизаконні вчинки уряду СССР і про жорстокі розправи з правозахисниками. За останнього півтора року, Комітет вислав понад дві тисячі листів та інформаційних матеріялів різним впливовим одиницям у ЗСА і в СССР у справі українських правозахисників, а особливо про Миколу Руденка, Василя Стуса, родину Січків, Оксану Мешко, про Українську Гельсінкську Групу та інших.

Комітет співпрацює з існуючими українськими й міжнародними організаціями в Америці, Канаді й Европі.

До управи Комітету на 1982-1983 рік обрано: М. Дахнівського, голова, М. Кухар і Л. Костелину, заступники голови, Т. Маркусь і А. Шевчик, секретарі, М. Кульчицьку, скарбник, З. Бігун, архівар, Л. Ткачук і Ю. Миськова — вільні члени управи.

Управа закликає всіх громадян Чикаґо до співпраці з Комітетом у справах захисту переслідуваних і ув'язнених в Україні. За інформаціями просимо звернутися на адресу: Committee for the Defense of Human Rights in Ukraine, 2355 West Chicago Ave., Chicago IL 60622.

Марта Кухар

КОМУНІКАТ

Об'єднання Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ) з осідком у Торонто звертається з проханням до наших шкіл і молодечих організацій, щоб у місяцях жовтні і листопаді, які за нашою традицією уважаємо місяцями Української Книжки, усю свою діяльність у школах спрямувати на популяризацію українського друкованого слова:

а) влаштовувати доповіді, панелі, конкурси есеїв на тему книжки;

б) концерти з виступами дітей і молоді, з виставками книжок, ілюстрацій та всього, що в'яжеться з культурою мови і книжки;

в) виступи учнів і молоді в пресі, в телевізійних і радіових програмах;

г) організувати гуртки любителів книжки і проводити серед них змагання в читанні книжок;

ґ) широко інформувати нашу пресу про пророблену роботу, а висліди, разом із матеріялами і світлинами, надсилати до нашого бюлетеню „Ми і наші діти", який повинен вийти з друку ще цього року.

В Торонто ОПЛДМ влаштовує Свято Книжки 31-го жовтня 1982 року в приміщенні Інституту св. Володимира при вул 620 Спадайна з виставками книжок і мистецьких робіт та виступами дітей і молоді. Доповідь на тему „Книжка в процесі розвою національного культурного життя українського народу" виголосить ред. Володимир Барагура, а 28-го листопада-авторський вечір членів ОПЛДМ в залі Свято-Миколаївської Школи при вул. 500 Белвудс Квін.

Звертаємось з ласкавим проханням до нашого громадянства піти назустріч у цій такій важливій праці популяризації книжки, як найважливішого чинника у збереженні української мови і нашої культури, й у цих днях не влаштовувати імпрез, підтримати на дусі наших дітей і молодь у їхній праці.

За Управу ОПЛДМ

Іван Боднарчук
голова
Леся Шанта
секретар

Іван Тиктор

(Закінчення зі стор. 2)

раїнської книжки". Автор тієї брошури Євген Яворівський, який наводить життєпис і огляд видавничої діяльности Івана Тиктора, подає теж список кількадесяти осіб, які коротше чи довше співпрацювали з Іваном Тиктором — є між ними й прізвище автора цих рядків.

Іван Тиктор — засновник і голова „Пресового концерну", був водночас видавцем цілої низки таких монументальних, завжди актуальних творів, як „Велика Історія України", „Історія української культури", „Історія українського війська". Він видав молитовник „Вірую" й „Святе Євангеліє" у перекладі о. Кравчука. Видав альбом українських вишивок, альбом „Українська ілюстрація", видавав щорічний „Календар для всіх", окремо календар для села „Золотий Колос". Іванові Тикторові треба завдячувати, що українська газета й українська книжка дійшла до села і заповнила бібліотеки наших західньо-українських читалень „Просвіти". Іван Тиктор був таким звеличником українського села й ширення освіти у ньому, що він був завжди членом Головного Виділу „Просвіти" у Львові.

„Пресовий Концерн Івана Тиктора" — це було наче суперницьке підприємство у відношенні до Видавничої Спілки „Діло" з його щоденником „Діло", тижневиком „Свобода", журналом „Назустріч", щомісячною Бібліотекою повістей „Діла". Але він дружив із членами Надзірної Ради, Дирекції і редакції „Діла". Вимагав праці від численного штабу своїх працівників, але й сам відзначався подивугідною роботящістю.

Був стовідсотковим громадянином, людиною культурною, привітною, товариською. Можна почувати собі за честь — зараховуватися до приятелів Івана Тиктора — від початків 20-их років у Львові, аж до останніх років його трудящого життя, заповненого патріотизмом не слова, а діла, і працею для української культури, не словом а ділом.

На канадській землі похоронено Івана Тиктора, але колись, коли в Україні відродиться українська преса на місце теперішньої, яка є пресою займанця, що користується тільки українськими черенками, — тоді прославлятимуть пам'ять Івана Тиктора, як найбільш творчого активного діяча української преси. І тоді щойно здійсниться мрія Івана Тиктора, щоб український часопис мав стільки передплатників і стільки оголошень рідних підприємств, щоби його щорічний рахунковий баланс виявляв прибуток, а не дефіцит, і щоб газета й книжка перестали бути люксусом, а стали щоденною конечністю кожної української людини.

Екуменічні зустрічі УВУ у шкільному 1981-82 році

Продовжуючи вже довголітню традицію, Український Вільний Університет у Мюнхені влаштував через свою Делеґатуру в Парижі, й у цьому академічному році спільні екуменічні зустрічі у співпраці з Католицьким Інститутом Парижу.

Перша зустріч відбулася з нагоди „Тижня молитов за з'єднання" 22-го січня 1982 року в примішенні Католицького Інституту Парижу з доповідями: о. каноніка Андре Прево, професора Католицького університету в Лілі про „Євхаристійну єдність і екуменічну різноманітність" та о. рад. З. Нарожняка на тему „Пасторальні аспекти Євхаристії в Українській Католицькій Церкві, східнього обряду". Предсідником зустрічі був віцеректор КІ в Парижі, а вступне слово виголосили — директор Екуменічного Інституту при КІ Парижу, пастор професор М.Карез та д-р К. Митрович від імени ректора УВУ.

Ця зустріч була поставлена під знак продовження Евхаристійного конґресу в Люрді влітку 1981 року. Поміж учасниками були деякі визначні професори й теологи Парижу, в тому й представник Протестантського факультету в Парижі, пастор проф. Крет'єн. Тексти доповідів і привітань вже опубліковані в „Рев'ю де лінститут Католік де Парі", січень-березень 1982 (стор. 126-131).

Друга зустріч відбулася 13-го травня ц.р. у великій авлі Католицького Інституту Парижу з доповіддю архиєпископа Ж. Рюппа, апостольського нунція, під цю пору на становищі у Ватиканській Курії, на тему „Декілька визначних екуменічних постатей 18 ст.". Зустріч відкрив і нею керував віцеректор Парижу о. проф. А.Карон, а вступне слово про архиєпископа Рюппа, довголітнього співробітника УВУ в екуменічній ділянці та почесного доктора УВУ, виголосив д-р К. Митрович. Заключне слово виголосив пастор, проф. М. Карез, директор Екуменічного інституту, який теж пригадав свої екуменічні зустрічі з архиєпископом Рюппом, зокрема в часі його дії апостольського нунція в Багдаді та в Женеві.

Доповідач говорив про екуменізм у широкому розумінні ідей просвічення XVIII ст. в Західній Европі, й згадав при тому універсальні теологічні й філософські думки українців — Дмитра Туптала-Ростовського та Григорія Сковороди. Добірна французька й українська публіка прийшла на цю зустріч з нагоди приїзду до Парижу архиєпископа Рюппа та недалекої публікації його однойменної книги (Видання Пасторелли, Монте-Карло, 600 ст.).

Увага! *Ню Йорк і околиця!* *Увага!*

В четвер, **23-го вересня 1982 р., год. 7-ма веч.**
в залі Українського Народного Дому
при 140-142 Друга Авеню в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНС міста НЮ ЙОРКУ й ОКОЛИЦІ

до участи в яких запрошені Урядовці, Предсідники та конвенційні Делеґати усіх Відділів Округи.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд-провірка організаційної праці Округи за останні місяці.
3. Обговорення осінньої організаційної кампанії.
4. Обговорення загальних союзових справ.
5. Внески, запити і закриття зборів.

В зборах візьмуть участь —

Головні Урядовці УНСоюзу
і Василь Оріховський,
старший обласний організатор.

Закликаємо всі Відділи і їхні уряди та конвенційних делеґатів взяти участь у цих важливих зборах.

ЗА УПРАВУ:

Д-р ІВАН ФЛИС, *почесний голова* — МИКОЛА ХОМАНЧУК, *голова*
ОЛЕНА ГЕНТІШ, *секретар* — ВАСИЛЬ ЦЮПА, *касир*

Щиро дякуємо Рідним та Знайомим, що у пам'ять

пок. інж. Олександра Негребецького

зложили замість квітів пожертви на фонд передплати журналу „Сучасність" для незаможних емеритів:

д-р Лонгин і Марта Шанковські 75 дол., п. Марія Залеська 25 дол., п. Роман Карачевський 20 дол., д-р Галина Скорецька 25 дол., інж. Володимир Онишкевич 25 дол., інж. Всеволод Онишкевич 35 дол.

РІДНЯ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Мирослави Осідач

на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД

25.00 долярів

зложили Григорій і Тереса БОЖИК

Замість квітів на свіжу могилу
Дорогого Приятеля

бл. п. проф.
БОГДАНА СТЕФАНОВИЧА

складаємо 50 долярів

на МАНАСТИР ОО. СТУДИТІВ
у Пассейку, Н. Дж.

Юрій і Ярослава ГЕРМАНИ

В тяжкому смутку повідомляю
Приятелів, Знайомих і Українську Громаду,
що 29-го серпня 1982 року з волі Всевишнього
відійшов у Вічність у Філядельфії, Па.,
на 81-му році трудолюбивого життя

бл. п.

ГАВРИЛО МАКСИМОВИЧ ГОРДІЄНКО

інженер-аґроном Української Господарської Академії в Подєбрадах, автор наукових і літературних творів, учасник Визвольних Змагань, народжений у м. Запоріжжі, Україна.

ПАРАСТАС — у середу, 1-го вересня 1982 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні М. Насевича при 109 E. Tabor Road у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН у четвер, 2-го вересня 1982 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української православної катедри св. Володимира, а звідти на цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

В жалобі:

НЕОНІЛЯ — дружина
Родина в Україні

Замість квітів, прошу складати пожертви на українські наукові установи.

Показ шлюбних суконок та весільних короваїв у Чикаґо

Завжди втішає члена даного суспільства та наповнює його новою надією на краще завтра, коли установи чи організації даного угруповання проявляють пожвавлену діяльність, що вказує на оживлення цієї установи та приносить користь, якщо не матеріяльну, то моральну всьому суспільству.

До таких саме установ на цей час треба зарахувати Український Національний Музей у Чикаґо, який завдяки наполегливій працьовитості та ідейності його теперішнього голови мґра Емілія Басюка, бібліотекарки Євгенії Верес, а також завдяки невтомним старанням, новим ідеям і задумам члена управи Музею, Анни Кульчицької, влаштовував на протязі останнього року декілька цікавих та оригінальних темою виставок. Найновішою також виставкою є „Показ шлюбних суконок та весільних короваїв".

Відкриття згаданої виставки відбулося тут у п'ятницю, 6-го серпня ц.р., в 7-ій вечора в гостинних приміщеннях Українського Національного Музею, що знаходиться при Чикаґо вулиці. Виставка триватиме до 7-го вересня, щоб дати нагоду численним зацікавленим українським та чужинецьким відвідувачам поінформуватися та полюбуватися красою та багатством української культурної спадщини.

Точно в означений час голова Музею мґр Е.Басюк відкрив виставку,тепло вітаючи гостей, яких було на відкритті близько 40-ка. Опісля він попросив до слова Е. Верес, яка виголосила цікаву змістом й добре опрацьовану доповідь про українські народні весільні звичаї, символіку, враження та сподівання на добру долю новій парі. Відтак А. Кульчицька у своїй доповіді поділилася з присутніми своїми спостереженнями та знанням традицій, які колись пильно рядили шлюбними одягами українського села, вірно притримуючись зразків окремих реґіонів західніх земель України. Вона вказала на те, що віддавна вже мешканці українських міст відходили від тих норм українського села, які традиційно наказували вигляд шлюбних шат молодої. Тож не дивно, що таким чином витворювалися своєрідні стилізовані форми шлюбних одягів, бо були широко уживані в містах України.

Після того А.Кульчицька і Е. Верес запросили гостей до перекуски та кави, як також заохочували до огляду багатої виставки весільних короваїв, що пишалися на/довгих столах, уставлених у партеровій залі Музею. На вишитих багатими гуцульськими взорами скатертях уставлено ряд короваїв, символів українського традиційного весілля та немов віщунів майбутнього супружнього щастя. Ось уже до себе манять погляд глядача золотисті прикраси — „пташки" і „рожички", які немов обсіли коровай. Це мистецький витвір Анни Білинської, а інший коровай, прикрашений немов віночком зелених „квітів", вказує на ориґінальність Стефанії Кральки. А побіч красується на тарілці ще іншого вигляду весільний коровай, що прикрашений дрібними „пташками", а біля нього забавляє око та розвеселює душу малесеньке „гніздечко", в якому присіли кумедні „писклята", це все прикраси, випечені, із золотистого пшеничного тіста, витворені вмілими руками Олі Мельник та Вікторії Кавки.

На іншому столі пишаються не менш привабливі весільні короваї, випечені за точними вимогами української традиції. Є тут коровай — „рожа", що так популярний на золотому Поділлі. Спекла його Анна Кучма. Інший коровай, не менш цікавий та гарний своїм виглядом — це роботи Софії Косач. І тут на вишитій серветці пишається коровай — „дивень", що був колись популярним на Полтавщині. Це весільне печиво цікаве тим, що своїм виглядом нагадує деревце, на численних „галузках" якого, присіли громадою чепурні „пташки". Цей коровай приготували Анна Кульчицька й Анна Білинська, а молоді господині — Марійка Дрозд і Вікторія Кавка — спекли на виставку дрібне печиво — цікаві виглядом „шишечки", „пташки" та „кренделі", що були колись популярні серед дітвори, а традиційні в Херсонській області.

Відвідувачів вже ввічливі організатори запрошують зайти на перший поверх в Музею, де саме приміщується виставка шлюбних суконок, яку вміло підготувала Анна Кульчицька. У виставовій залі ряд манекенів, які „моделюють" стилізовані шлюбні одяги,популярні віддавна серед мешканців українських міст. Організаторам пощастило випозичити ці експонати, шлюбні сукні, на виставку.

Оглядаючи цю цікаву та різноманітну колекцію шлюбних суконок і деякі зразки шат для дружки молодої та для маленької дівчинки, що брала участь у весільному почоті, глядач має нагоду полюбуватися широким вахлярем вишивки та кроїв,виставлених тут експонатів весільного одягу. Тут виставлені сукні дружки і молодої (позичені від Марії Павлюк-Крутяк), а до шат дружки долучено довгу синю туніку. Побіч виставлено шлюбну суконку Олі Ґоляш-Тинцюрак. Ці чудові виглядом шлюбні шати виготовлені на підставі народного сюжету, популярного на Полтавщині, а взір синього кольору (проєкт А.Кульчицької), ще більше підкреслює красу цього одягу.

На виставці є й шлюбні шати (Катерини Пшеницької-Олійник), до яких долучено й каптур. Втішає очі відвідувача й краса крою та синьо-жовта вишивка, (також проєкту А.Кульчицької), що прикрашує шлюбну сукню Ванди Мощець-Бохвак, а побіч суконка її маленької дружки.

Далі зарепрезентовано шлюбний одяг Вікторії Кульчицької-Кавки. Сукня ця виготовлена на крій народної сорочки мальовничого Закарпаття, поверх неї накинено оксамитну білу безрукавку (сердак), перед якої прикрашений багатою вишивкою — мотивами квітів. Цілость того шлюбного одягу доповнював короткий вуаль. Була тут й шлюбна суконка з корсеткою, шита за мотивом одягу з центральних земель України, прикрашена темно і ясносиніми та жовтими взорами (проєкт А. Кульчицької). Виставлена тут і сукня дружки Галі Шалевич, прикрашена синьо-червоною вишивкою, а крій її — це стилізація народного одягу з Полтави.

Ця виставка вносить нову цеголку у багатогранне суспільне життя українського Чикаґо. Треба вірити, що виставка ця принесла й добру рекляму про нашу українську весільну традицію серед відвідувачів-чужинців, що зроду не бачили весільного українського короваю чи шлюбного стилізованого одягу української міщанки нашої доби. Багатьом відвідувачам-українцям, а переважно тим українцям, яким не довелося ще запізнатися з багатою спадщиною українського обряду шлюбу, ці виставлені колекції шлюбних шат та весільних короваїв, стали у пригоді й були, може, першою лекцією.

На жаль, і тут закралися деякі недотягнення. Насамперед, відчувалося дошкульно брак потрібного в Музеї приміщення, що може бути черговою пригадкою для нашої української чикаґської спільноти про потребу набуття нового, чи поширення старого приміщення для Українського Національного Музею. Другим недотягненням було те, що при виставлених зразках весільних короваїв, на жаль, не подано із яких саме місцевостей чи районів походять специфічні прикраси на тих короваях. Але побіч цих мінімальних недотягнень виставку під назвою „Показ шлюбних суконок та весільних короваїв" варто оглянути як старшим, так і молоді.

Катерина Домашевська

У 100-річчя...

(Продовження зі стор. 2)

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

У СТОЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФ. Д-РА МАРІЯНА ПАНЧИШИНА
6-IX-1882 — 9-X-1943

терористів.

Похорони відбулися 13-го жовтня на знаменитому Личаківському цвинтарі у Львові. Яких тридцять тисяч народу зійшлося і з'їхалося з усіх-усюдів, щоб віддати шану тому, чиє ім'я стало леґендарним на Галицькій землі. При погасаючому блиску осіннього сонця, що заходило,і при тихому шелесті багряно-золотистого листя старих дерев Личаківського цвинтаря опущено в могилу тіло професора доктора Маріяна Панчишина. Багатотисячна маса глибоко зворушених людей, послухавши похоронних відправ, що їх у супроводі трьох греко-католицьких Владик та кільканадцяти священиків відслужив у заступстві хворого Митрополита Шептицького пізніший Митрополит-Ісповідник віри блаженіший Кардинал і Патріярх Йосиф Сліпий, — вислухавши прощальні слова визначних наших громадян, заніміла на мить у жалібному мовчанні... „Хто з нас, учасників, — як пізніше писав д-р Олесницький, — не пам'ятає тієї зворушливої і спонтанної мовчанки, з якою кільканадцять тисяч людей проводили в останню дорогу великого лікаря української землі?"

І тому пам'ять про доктора Панчишина вічно житиме в серцях тих, хто знав його. Будучи уроженцем міста Львова, Маріян Панчишин був не тільки неперевершеним українських лікарем-громадянином, але також втіленням найкращих традицій і рис українців славного Львова. — І тому, так само як місто Львів є і буде невід'ємною частиною майбутньої соборної української самостійної держави — так само і ім'я доктора Панчишина буде невідлучно пов'язане з історією та українським національним розвитком Львова — столиці славної Галицької землі.

Кінець тижня...

(Закінчення зі стор. 1)

„Мальви" з Чикаґо — вокальний квартет, співатимуть у суботу, 4-го вересня, улюблені настроєві пісні.

кви св. Тройці та з гуцульською каплицею УАПЦ. Вранці в неділю тут відбуваються завжди Літургії та інші Богослуження.

Оселя Українського Народного Союзу вже ось-ось осягне свій 30-річний вік. Тут справжнє розвагове й відпочинкове місце, для кожної родини — від великого до маленького. А що це дійсно так — свідчать кількатисячні кількості задоволених відвідувачів-гостей кожного літнього сезону, який тепер якраз замикатиметься, щоб „поступитися" осінньому сезонові на Оселі, що також обіцяє союзовцям і гостям бути гарним і таким як ніде, бо „нема то, як на Союзівці!"

ПРОГУЛЯНКА ДО МОНТРЕАЛЮ

Клюб Жінок при парафії Св. Вознесіння у Мейплвуді Н.Дж., влаштовує від п'ятниці до неділі, 24-26-го вересня, триденну групову прогулянку автобусом до Монтреалю.

Екскурсія почнеться у п'ятницю ранком з-під церкви Св. Вознесіння із зупинкою в Олбані, де будуть оглядини столичного Капітолю і Стейтового нюйоркського музею. Далі через гори Адірондакс, що в той час є у зеніті осінньої мальовничости, переїзд до Канади. В Монтреалі група зупиниться у готелі Шератон Монт Роял, де перебуде дві ночі. В суботу зранку будуть „ведені тури" по цікавих місцях Монтреалю, а пообіддя і вечір — вільні для відвідування крамниць і відпочинку.

В неділю група візьме участь у Богослуженні в Українському Православному Соборі св. Софії. Після обіду — від'їзд із Монтреалю. Поворотна дорога включає зупинку на озері Лейк Джордж.

За ближчими інформаціями та аплікаціями звертатися до церковної канцелярії Св. Вознесіння, телефонуючи: 763-3932 не пізніше 10-го вересня.

Українські Владики...

(Продовження зі стор. 1)

тісно співпрацювати, бо без їхньої співпраці він не буде спроможний успішно виконувати свої завдання та управляти цією найбільшою в ЗСА Архидієцезією, маєток якої становить майже півтора мільярда долярів. Перебираючи офіційно керування Архидієцезією, повітовий суддя Геррі Комфорд заприсягнув архиєпископа Бернардина під час цивільної церемонії, як голову корпорації Чикаґської Архидієцезії та законного власника усіх дібр. Ввечері у вівторок, у шатрі на ґрунтах собору, відбулося прийняття для вірних, під час якого архиєпископ Бернардин мав нагоду познайомитись з багатьма людьми.

У п'ятницю вполудне архиєпископ Бернардин відслужив Божественну Літургію для працівників Архидієцезії і цього дня взяв участь у прийнятті влаштованому міською управою. В суботу він відвідав церкву Ченстоховської Богоматері у Сисеро і там відслужив Божественну Літургію та виголосив проповідь.

Врочистості закінчилися Божественною Літургією у Ґренд Парку та пікніком, участь у якому взяло багато етнічних груп.

З архиєпископом Бернардином до Чикаґо прибула його 77-річна мати Марія.

Під знаком уведення на престіл нового архиєпископа перебуває усе населення Чикаґо, більщість якого — це католики, що мають значний вплив також і на політичне життя країни.